

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (3)

Datum
2022-11-24

Diarienummer
10082-2022

ku.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: ku.md@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över betänkandet Vår demokrati – värd att värna varje dag (SOU 2022:28)

Er beteckning: Ku2022/ 01317

Inledning

Den svenska demokratin är stark, men den kan inte tas för given och vi har de senaste åren kunnat identifiera en rad utmaningar mot demokratin både internationellt och nationellt. I det senaste svenska valet sjönk valdeltagandet. Mot bakgrund av detta ser Länsstyrelsen i Norrbottens län (fortsättningsvis Länsstyrelsen) positivt på demokratifrämjande satsningar med syfte att öka kunskapen om demokratin och dess utmaningar och stärka tilliten till demokratin och dess institutioner.

Inrätta en nationell demokratifunktion

Länsstyrelsen styrker förslaget att inrätta en nationell demokratifunktion. Om länsstyrelserna tilldelas ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag skulle en sådan funktion genom exempelvis utveckling av kunskapsmaterial, analyser och lägesbeskrivningar utgöra ett stöd för likvärdig och effektiv implementering på regional och lokal nivå. Vi ser positivt på att inrätta en sådan funktion inom befintlig myndighet och konstaterar att både Forum för levande historia och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan fylla viktiga funktioner på området.

Uppdrag till länsstyrelserna att arbeta demokratistärkande

Länsstyrelsen styrker förslaget att ge länsstyrelserna ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag.

Länsstyrelserna har, som kommittén konstaterar, redan ett antal olika uppdrag med koppling till främjande av demokratin genom exempelvis delaktighet- och inflytandefrågor inom ramen för tvärsektoriella uppgifter och uppdrag rörande mänskliga rättigheter, Agenda 2030 funktionshinderspolic, nationella minoriteter, barns rättigheter, jämställdhet med flera. Vår roll som regional valmyndighet är viktig för att värna förtroendet för valsystemet, om än vi inom ramen för det arbetet *inte* kan arbeta med främjande insatser på det sätt som ett

demokratifrämjande uppdrag skulle innebära. I och med länsstyrelsernas roll inom en lång rad politikområden och samverkan med många aktörer i länen tror vi att vi har goda förutsättningar att genomföra ett sådant uppdrag och även att genom vår egen verksamhet bidra till att upprätthålla och stärka tilliten till myndigheter och demokratiska institutioner.

Mot bakgrund av de erfarenheter som finns från andra områden ser vi att några aspekter är viktiga för att ett demokratifrämjande uppdrag ska kunna genomföras effektivt.

Tydliga målgrupper och samverkanspartners för insatserna:

Allmänheten var en viktig målgrupp för demokratistugan och länsstyrelserna själva har begränsad kapacitet att nå ut till och mobilisera allmänheten. Under arbetet med demokratideklarationen och demokratistugan var därför samarbetet med andra regionala aktörer, med kommunerna och med civilsamhället fundamentalt för att lyckas med insatserna. Vi ser att det är i samarbete med dessa aktörer vi har bäst möjligheter att bidra till ett demokratifrämjande arbete.

Tillräckliga resurser: Länsstyrelserna har idag ett antal främjande uppdrag inom exempelvis mänskliga rättigheter som är stora i omfång men har begränsade resurser för personal och aktiviteter. I det samråd som genomfördes av kommittén var ett tydligt budskap från landshövdingarna att nya uppdrag måste komma med tillräckliga resurser. Vi förordar därför en finansiering *minst* i nivå med kommitténs alternativ 2. Vi noterar samtidigt att de summor som enligt alternativ 2 avsätts för en heltidstjänst inte innebär några medel för exempelvis verksamhet och nationell samordning. En medelstildelning enligt alternativ 1 skulle vara mycket begränsat i förhållande till de uppgifter som kommittén föreslår skulle ingå i uppdraget. Främjandeuppdrag av denna typ kräver tid för relationsbyggande, samverkan och kunskapsspridning varför ett uppdrag behöver vara långsiktigt och tillräckligt finansierat.

Bygga på tidigare arbete och etablerade nätverk: Som nämnts ovan arbetar länsstyrelserna redan idag med ”mellanvalsdemokratiska” frågor om delaktighet och inflytande med utgångspunkt i mänskliga rättigheter. Vi har bland annat etablerat nätverk och tagit fram metodstöd för detta arbete. Länsstyrelserna arbetar också med samråd på olika områden. Vi ser därför att det skulle vara positivt att ett långsiktigt demokratiuppdrag i någon mån bygger på och vidareutvecklar detta arbete med fokus på att främja demokratin. Frågor kopplade till nuvarande demokrati-kartläggningssuppdrag samordnas genom länsstyrelsernas nationella nätverk för mänskliga rättigheter.

Övriga förslag

När det gäller förslagen att ”stärka demokratin genom myndighetsstyrning” och ”analysera konsekvenser för demokratin” anser vi att det är positivt om myndigheters och utredningars styrning på ett tydligare sätt lyfter fram demokratiska aspekter. Vi ser ett värde av att ytterligare synliggöra och analysera rättighetsbaserade skyldigheter genom att exempelvis redovisa eventuella konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter, demokratins funktionssätt samt människors möjligheter att delta i demokratin och att utöva inflytande över det politiska beslutsfattandet.

De som medverkat i yttrandet

Beslutet om yttrandet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Kristine Lejonklou som föredragande. I beredningen har även enhetschef Lina Segerlund samt länsledningens stab och rättsenheten deltagit.